

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Capvt II. De tempore nascentis Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

ni, sanctificamini, & venite mecum. Ingressu admirabili venit Dei Filius in Bethlehem. Et numquid non idem rogare possumus: Pacificusne est ingressus tuus, o praeptens Deus? an venis ut feras ex orbe isto, quem admodum olim eorum patrem e paradiso, eicias? an venis sine gladio, quem in castra Sennacherib strinxisti? an venis sine sulphure & igne, quem in Sodomam terram effudisti? Et ecce pro Domino respondent interpretes famuli: Pax in terra hominibus bonae voluntatis. Pacificus est omnino hic Dei in orbem ingressus.

Lus. c. 2. v. 14.

4. Re. c. 20. v. 11. Isa. c. 38. v. 8.

Avo regis Ezechiae, sol decem gradibus iter suum relegit, quod Ilias affirmat: *Reversus est sol decem lineis per gradus quos descenderat*. Sol noster Christus per novem Angelorum ordines ad decimum usque gradum humanae naturae, sua voluntate descendit.

4. Reg. c. 4. v. 32. & seq.

Hanc figuram insigne ac copiose de Christo explicat Hieron. Bap. de la Naz. 1ra. Evang. tom. 1. tra. 3. p. 10. mini pag. 566.

Miserat olim famulum suum Elisaeus, ut mortuum puerum ad vitam revocaret a funere. Sed ille frustra tentavit omnia; nec movit se puer. Tandem ipse Propheta eò properavit. Et ecce puer mortuus jacebat in lectulo: ingressuque clausit ostium super se, & super puerum; & oravit ad Dominum. Et ascendit & incubuit super puerum; posuitque os suum super os ejus, & oculos suos super oculos ejus; & manus suas super manus ejus, & incurvavit se super eum, & calefacta est caro pueri. Dei Filius miserat cum baculo tabulisque lapideis Moysen, miserat Prophetas alios, miserat reges sanctos, sed nemo erat, qui gentem humanam jam deploratam a morte reduceret ad vitam. Demum & ipse venit, sed contraxit & incurvavit se super mortui corpus, humanis se moribus attemperavit, nostrae se balbutiei accommodavit, humiliavit & exinanivit seipsum, formam servi accipiens, factus obediens usque ad praesepe, usque ad columnam, usque ad crucem, usque ad mortem, usque ad inferos. Et en! revixit humanum genus mortuum. Ita morte filii,empta est vita servi.

§. II. Cum e Sibylla vaticinium.

Maro eclog. 4. initio.

Incet à Marone luculentum satis Cumae praedictionis testimonium attexere. Ita cœcinere vates: *Ultima Cumae venit jam carminis aetas; Magnus ab integro saeculorum nascitur ordo. Iam redit, & Virgo, redeunt Saturnia regna; Iam nova progenies caelo demittitur alto, Chora Delum joboles, magnum Iovis incrementum. Aspicite venturo latentur ut omnia saeclo. Tu modo nascenti puero, quo ferrea primum Desinet, ac toto surget gens aurea mundo, Casta fave Lucina.*

6. Petr. c. 1. v. 19.

1. Pet. c. 1. v. 10.

Agg. c. 2. v. 8. Inter. p. 70. Venient etiam omnia gentium.

Cum Hieronymo Augustino legitur glorificate. Christus est caeli; obviam prodite. Christus in terra; subvehimini: cantate Domino omnis terra. Atque ut hac duo in unum contraham; letentur caeli, & exultet terra propter te. Christus ex Virgine: mulieres virginitatem colite, ut Christi matres sitis. Quis enim, qui a principio est, non adoratur? Quis enim, qui postremus est, non laudatur? Et

Perinde ut Balaami asina, sic homines dicebant vetera; sed quae dicerent, non intelligebant. Nos habemus firmiorem propheticum sermonem. Verè magnus saeculorum ordo natus est; iam nova caelo progenies demissa. Desiit aetas vetustae legis ferrea, cepit aurea. Mutata & restaurata sunt omnia. Quod Paulus aperitissime pronuntians, Proposuit in eo, inquit, in dispensatione plenitudinis temporum, instaurare omnia in Christo, quae in caeli, & quae in terra sunt, in ipso. Aggae vatis, quem supra laudavimus, neutiquam obscura est praedictio: Et movebo omnes gentes, & veniet desideratus cunctis gentibus, & implebo domum istam gloria, dicit Dominus.

Super hac orbis instauratione Gregorius Nazianzenus & mirifice exultans, Christus, inquit, gignitur; gignitur, legi glorificate. Christus est caeli; obviam prodite. Christus in terra; subvehimini: cantate Domino omnis terra. Atque ut hac duo in unum contraham; letentur caeli, & exultet terra propter te. Christus ex Virgine: mulieres virginitatem colite, ut Christi matres sitis. Quis enim, qui a principio est, non adoratur? Quis enim, qui postremus est, non laudatur? Et

A infra: Clamet Ioannes: Parate viam Domini; ego quaeque dicei huius vim ac potentiam clamabo. Carnis experti incarnatur: Verbum crasse sit, invisibilis carnitur, inaccessibile tangitur, tempore vacans inaccessibile sumit; Dei Filius, hominis filius efficitur. I E S V S Christus heri & hodie, idem & in saecula. Unde offendatur, Graeci derideant; heretici lingua pruriginis afficiantur. Tum credent, cum in caelum ascendentem viderint; quod si nec tum quidem, at certe cum in caelo descendente, atque ut iudicem sedentem. Atque tibi tenebras, flagitia, avaritias mundi recensuit, haec subjungens, Quae quoniam inquit, majus auxilium requirebant, majus etiam acceperunt. Hoc autem erat ipse Dei Filius, ille saeculis antiquior, ille invisibilis, ille incomprehensibilis, ille incorporeus, illud ex principio principium, illud ex lumine lumen, ille fons vitae & immortalitatis, illa archetypi expressio, illud immortuum signillum, illa per omnia similes imago, ille Patris terminus & ratio: ille, inquam, ad imaginem suam se confert, & carnem gerit, & cum intellectuali animâ propter animam suam jungitur, ut simile per simile reperget. Verè, quo Apóstolus dixit, apparuit gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus, erudiens nos, ut abnegantes impietatem & saecularia desideria, sobriè & iuste vivamus in hoc saeculo, expectantes beatitudinem, & adventum gloriae magni Dei & Salvatoris nostri IESU Christi, qui dedit semetipsum pro nobis, ut mundaret nos ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem honorum operum. Cohortatio potentissima, si aures patulae ac dociles non sint.

CAPVT II.

De tempore Nascentis Christi.

DIXIMVS, quid in lege veteri figurarum, vaticiniorum, adumbrationum, oraculorum, imaginum de Christo Nascenturo praemiserit caelestis Pater, nam ea omnia itaque umbræ secuturi corporis, aut tanquam prodromi Messiae venturi, praecesserunt. Nunc, ordo de tempore, quo Christus natus, deque iis quae tempore solent attribui, dicemus.

§. I. De prodigijs Christi natalem antecedentibus & concomitantibus.

PRIMVS Christi adventus est occultus & humilis, quibusdam tamen signis praenuntiatus. Ex quo colligere est, quam futuri sint terribiles secundi adventus nuntii. Numerantur autem Nascentis Servatoris antecedentia & concomitantia prodigia haec. I. Primum Trans Tiberim Romae tota die fons olei fluxit & tabernaculo meritoria.

II. Engaddi vineae, ut ferunt, nocte illa in Iudaea floruerunt.

III. Romae Templum Pacis, ut aliqui tradunt, ruina subita collapsum. Si Lipomano & Surio credimus, Romani tot viciorum memoria templum impensis Virbis & orbis educere decreverunt singulari schemate. Sed oracula prius exquisierunt, ad quod aevi durare posset tam excellentis fabricae operosa moles. Responsum est. Donec Virgo pareret. Illi nullis sculis ruituram aedem interpretati, aeternum templum appellarunt. At ea ipsa nocte, qua Virgo peperit, haec aeternitatis domus corruit.

IV. Tres soles in unum coeire visi.

V. Virgo in sole puerum gremio gestans ostensa est Augusto à Sibylla, seu, quod verius, à Sibyllinis carminibus, in quibus multum fuisse Augustum, satis constat.

VI. Soles interpretatur. b Aloys. Lipom. tom. 8. Surius. c Anno uno ante imperium Augusti. Sequenti anno, inquit Dio. d Romulo, visus est Sol intra tres circulos fulgere, quorum unum terra, unum ignis circumdabat. e Eronius tom. 1. in Apparatu ad antea d. e. l. mihi pag. 21.

Dei Filius Augustus Ino. fuit stipendiarius.

Mich. e. 5. v. 2. Editu hoc oraculu à Michaa anno mundi circiter

329. annis ante Christum natum

720. sub Ezechia regis anno regni

quod tempus stormi Sybylla Erythraea, cuius versus de Christo Nascente, Resurgente, Indicante recitat August. l. 18. de Civit.

Dei c. 23. f. Indic. c. 12. v. 8.

Greg. ho. 8. in Evang. Cur Dominus nascituro mundus describitur.

Sueton. in Augusto c. 53.

2. Reg. cap. 24.

Job c. 41. v. 2.

Christus cum omnibus describitur, ut omnes sanctificet.

rum & caussarum seriem artificio tam admirando connectit. Deus ita constituit, ut hic hominum census eo tempore in Actur, quo & ipse Dei Filius Augusto fieret stipendiarius. Nam hac occasione imperati census à Cæsare, Ioseph & Maria è Nazareth in Bethlehem venerunt, quasi non alià de causâ orbis totus describeretur, quam ut totius orbis Dominus non extra patriam suam nasceretur. Nimirum voluit Deus, ut Imperatoris edictum vaticinio Michaa subserviret. Et tu Bethlehem Ephrata, parvulus es in millibus Iuda; ex te mihi egredietur, qui sit dominator in Israël, & egressus eius ab initio, à diebus æternitatis.

Bethlehem exigua & vilis civitas, sed cives habuit illustrissimos. Hinc profuit Abelem f. Israël's Iudex & Princeps, cui triginta erant filii, totidemque filiarum. Hinc Elimelech conjux Noemi, cujus filio Ruth nupsit, quo mortuo maritum Booz accepit, è quo genitus est Obed parens Jesse, cujus filius fuit Rex David, à quo tota familia regum Israël & Iuda descendit ad ultimum usque Sedeciam regem. Fuit ergo Bethlehem totius regiae & Davidicæ stirpis patria & seminarium. Dequit certè, ut urbs illa, quæ cæli regem esset editura, tot prius se probaret heroibus, & civi omnia maximo per tot Principes & Reges praluderet: unde digna censeret posset, quæ virtutis opus extremum ederet, & aliquem super heroas omnesque homines ipsum Dei Filium civem suum exhiberet ob adorandum.

§. III. De eodem mystica expositio.

Verit Gregorius Magnus: Quid est quod nascituro Domino mundus describitur, nisi hoc quod aperte monstratur, quia ille appareat in carne, qui cæcos suos adserit eret in æternitate. Hinc & Beda nomen Augusti Christo tribuens, Christus, inquit, Augustus, hoc est, augere desiderans & sufficiens: augere cælum & vacuas Angelorum sedes. Theophylactus hac in re ita sentit: Colendus erat unus Deus, unde unus rex orbi dicitur imperare. Adverti, Thomas Aquinas, Augustum Imperatorem post diem hinc natalem Christi Domini vicem, ut protegem cum Imperio quatuordecim annis gessisse, nec sine divino instinctu mandasse, ne quis è populo Romano dominum se diceret.

Quam graviter offendit Deum rex David, quando numerari iussit omnem Israël's & Iudæe populum: Et tamen non dedignatur jam Dei Filius esse unus è numero illorum, quos numerari jubet Augustus, qui vanè putabat suâ manu portari orbem. eumque ad suum libitum moveri posse ac verti. Quod eruditè Ambrosius observans, Non Augusti, ait, sed Domini est terra, & plenitudo ejus. Iste opulentissimus pauper in præsepi est, qui verè dicit: Omnia, quæ sub cælo sunt, mea sunt. Nihilominus statim, ut natus est, census est; cujus quidem Romani census professione, ut vult Orosius, dicendus utique civis Romanus est: Sedebat quidem in cælo imperii culmine Augustus, jacebat in vili stabulo Christus, ac celsior in stabulo Christus quam in culmine imperii Augustus. Christus tamen, ut Origenes loquitur, cum omnibus ab Augusto describitur, ut omnes sanctificet.

Ita beatus Lucas, Et ibant omnes, inquit, ut profiterentur singuli in suam civitatem. Neque tantum viri, sed & feminæ debebant profiteri, ut ex hac ipsâ patet historia: Civis nosstra, ait Beda, beata illa patria est, ad quam crescentibus quotidie virtutibus ire debemus. Parum serius viator est, qui, quò debet tendere, quam tardissime cupit pervenire.

§. IV. De statu mundi secundum arcana Dei generationem.

Non minus æternalis princeps diabolus quam Cæsar Augustus (ita permittente Deo) in omni ma & pace regebat. Universi pæne mortales (exceptis paucis) sub illius imperio & potestate indignam servitutem serviebant. Omnium prope hominum nomina non in cælo, sed in orco fuerant scripta. Omnes profitebantur (certè factis) se diabolo apostatæ angelo, è cælo exuli, æternam ab æstris proscripto, mancipatos esse: omnes illi didrachma, imò animas pendebant. Notus solum in Iudæa Deus.

Orbe ferè toto, uno illo Palæstinae angulo excepto, dominabatur idololatria, & cum eâ omnis innumeralium vitiorum colluvies. Ubique terrarum exulabat virtus. Paupertatis & castitatis vel ipsum nomen horrore erat & odio. Nullus huic genuinæ virtuti inter homines honor aut locus, imò supplicium legibus etiam erat decretum. Verissimè de hoc mundi statu prædixit David: Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est usque ad unum. Sic ubi exulabat virtus, regnabat vitium, imperabat mors, dominabatur satan. Propterea, inquit Isaias, dilatavit infernus animam suam, & aperuit os suum absque ullo termino. In immensum se dilatârunt inferorum fauces, ut innumeros forberent; uti homo famelicus & gulosus lautiori mensæ affidens gulam parat, & oris rictum diducit, quo silvarum, aëris, & aquarum spolia mergat. Ita infinita leges animarum in illos Acherontis rictus præcepit rapietatur.

Eâ tempestate terram immensa hominum multitudo habitabat; summa inter eos naturæ, morum, linguæ, laborum ac studiorum dissimilitudo. Hi nuptias, illi exequias & funera celebrabant; hi flebant, isti ridebant; illi nascebantur, moriebantur alii; nemo ibat ad astra, ad cælum nulla via, nullus erat aditus. In crebrum aut innumèrè adibant omnes. Hoc miserrimo mundi Salvator, Christus I E S V S.

§. V. De statu sanctorum Patrum in limbo.

Status manium seu animarum in Abrahæ sinu & limbo existentium, hic erat. Fuerunt illæ animæ in Dei gratiâ confirmatæ, retinuerunt fidem, spem, charitatem; actiones etiam virtutum harum edere potuerunt, sed sine promerito. Precari etiam valuerunt tam pro se quam pro aliis generati saltem & universè, pro humano genere, pro Synagoga vel Ecclesiâ, pro amicis, pro filiis, pro cognatis & aliis. At verò pro his aut illis singillatim orare non poterant, cum non scirent, omnia quæ hic inter vivos gererentur. Non enim aliam rerum nostrarum habuerunt notitiam, nisi quam secum hinc eò detulissent, aut quam à manibus illuc demigrantibus accepissent, aut ex Angelorum colloquio, vel arcano Dei magisterio didicissent. Supplicium quidem ignis, aut aliud corporis nullum senserunt, eam tamen, quam damni penam vocant, ut que ad Servatoris adventum persolverunt: nam Dei aspectu & bonis omnibus, quæ illi sunt conjunctissima, caruerunt. Non poterant ergo non affici calore ac tristitiâ ob dilationem summi Boni.

Atque hinc Patrum illorum ingens erat desiderium, quo multi eorum à quinque millibus annorum & amplius affectoris sui & vindicis adventum expectabant, illudque Paltæ Regi clamant jugiter: Vltimè quequè, Domine, oblivisceris nos in finem? Vltimè quequè, Domine, oblivisceris nos in finem?

run, copiosus Ludovicus Richeanus in suo Peregrino Luvetano, s. 107. pag. 324. ubi loquens de Adamo, Abelem, Abrahamum, Isaacum, Iosèph, Davidem, Isaiam, Michæam, quorum dispersis gemini...

7. 11. 1. avertis faciem tuam a nobis? Exurge, quare obdormis Domine, A exurge, & ne repellas in finem. Quare faciem tuam avertis, ob-

Verò simillimum est, quod Hieronymus Natalis docet, Angelum statim simul atque natus est Christus, in limbum ad Patres ab infante Deo fuisse missum, qui eis latissimum hoc evangelium ferret: iam primum esse natum? ipsis & orbi toti liberatorem: gauderent proinde ac sperarent illum ad eos descensurum, ut suos illos educeret è carcere ad caelum & immortalem gloriam, quam ipsis esset acq̃uisiturus acerbo crucis supplicio, & dira morte. Ita, quod I-

§. VI.

De tempore, quo natus est Christus.

Proveat mundi ætate, jam imò senescente mundo, natus est Christus. Nam anno ab orbis primordiis quinquies millesimo centesimo nonagesimo nono, uti calculum ponit Cæsar Baronius, vel ad Francisci Suarezii subductione, anno à mundi creatione, quater millesimo, sextâ, si primam sententiam tueamur, & ultimâ, quod non improbabile, mundi ætate. Post diluvium anno bis millesimo nongentesimo quinquagesimo septimo, post Israël's ex Aegypto migratione millesimo quingentesimo decimo; ab urbe Româ conditâ septingentesimo quinquagesimo secundo, Christus Iesus, verus Dei Filius, ex intactâ Virgine homo natus est in Bethlehem. Sic sextâ chiliade annorum, seu ævo sexto ad captivum hominem redimendum Deus in terram venit, qui die sextâ hominem creavit. Quod si spectetur status innocentie, argentea fuit ætas illa, sed heu nimium brevis! successit ferrea diluvii, dein ænea legis, tandem aurea gratie.

Natus est autem Christus mense Decembri, asperiore anni tempore; quia statim, ut natus, ea quæ carni molestiora, voluit amplecti. Et natus, cum sol ad infimum cæli punctum descenderet, dieq; solet crescere; quod à sanctis Patribus studiosè observatum. A Christo certè orbis restitutor omnia nobis bona profluerunt: ille nobis diem æternitatis beatissimæ reparavit. Quod Augustinus sedulò expendens. In hac die, inquit, quâ Salvator nascitur, splendor lucis augetur, tenebrarum caligo minuitur; in hac die lux cælestis credentibus redditur, & æternâ nocte diabolica signenta damnantur. De Domino Ioannes dixit: illum oportet crescere, me autem minui. Ut humiliaretur homo, eo die natus est Ioannes, quo incipiunt dies decretere: ut exaltaretur Deus, eo die natus est Christus, quo incipiunt crescere dies.

Porro dies ille mensis Decembris fuit vigesimus quintus, qui eo anno in diem Veneris, ut vult Baronius, aut (utri Suarezius & Barradius aliq; complures tradunt) in Dominicam diem incidit. Ruperti Tuitiensis testimonium est: Dominicâ natus est Christus, consonante mirabilem suorum ordine, ut quo die dixit, fiat lux, & facta est lux, ejusdem diei nocte oriretur in tenebris lumen rectis corde, & visiteret nos oriens ex alto, illuminare eis qui in tenebris & in umbrâ mortis sedent. Porro siquid die Veneris Christus conceptus creditur, ita & mortuus, eo nimirum die quo Adam creatus.

Hora nascens Christi Domini fuit post illius noctis medium, initium diei naturalis. Quod si ante noctis medium fuisset natus, dicendus esset potius 24. quàm 25. die in lucem editus.

Tom. II.

En quanta mysteria noctu peracta. Noctu Dominus Iesus hunc mundum ingressus; noctu suis cenâ supremâ valedixit, suumque Corpus ac Sanguinem nobis donavit; noctu ad vitam rediit. Hinc sacram hanc noctem decreto Telephori Pontificis Summi, Ecclesia sacrificiis frequentat, illud Psalter religiosè attendens: Ex utero ante Luciferum (ante auroram) genui te. O mihi natalem hanc noctem omni die illustriorem! Vidit nox ista, quæ nullus unquam vidit dies. Hac nocte sol meus non ex undis, sed è stipulis surgit. Hac nocte cerno puerum, sed Deum, cerno matrem, sed Virginetem.

Tam soli nunquam luna propinqua fuit.

Cæcus sum, nisi hac nocte auctorem Dei mei video.

Chrysothomus, quod de Christo beatus Marcus memorat, Circa quartam vigiliam noctis venit ad ambulantem supra mare, &c. in hunc modum interpretatur. Prima vigilia usque ad diluvium, altera usque ad Moysen, tertia usque ad Ioannem, quartâ demum venit Dominus. Sed uti Christus natus mediâ nocte diem dedit, ita Christus mortuus mediâ die noctem induxit. Agnosce, Christiane, verum solem mediis errorum tenebris & nocte atrâ exortum, ut prius sæculorum noctem profundissimam è tot populorum cordibus relegaret. Descende in te ipsum, animo expelle tenebras, solem admitte.

§. VII.

De causis cur tali tempore sit natus Christus.

Prima dilationis tantâ causâ fuit, ipsius Christi, tantique mysterii dignitas. Quod Augustinus probè perspicens, Quanto major, inquit, iudex veniebat, tantò præconum series longior præcedere debebat. 2. causa: Ne fidei & charitatis ardor temporis diuturnitate intepesceret. Si enim Christus principio mundi advenisset, jam multum obscuritatis à tot annorum serie hoc beneficium traxisset. 3. causa: Prius disponendi erant homines, cum per legem naturalem, tum per generalem de Redemptore promissionem, tum etiam per legem scriptam, & expressiora de hoc vaticinia. Sic enim dilato beneficio, & crescente remedii necessitate, erga Servatorem crevit desiderium. 4. Decuit hanc rerum universitatem paullatim perfici, quemadmodum homo mole corporis gradatim crescit ab infantia ad pueritiam, ad adolescentiam, ab hac ad virilem maturitatem, inde ad senectutem. 5. Illo ævo venit Christus, quo ipsius adventu mundus maximè egebat. Iam enim non tantum lex naturæ, sed & scripta pæne aboleverat. Exponit hoc Christus parabolâ de patrefamilias, qui alios atque alios servos, denique ipsum Filium in vineam misit.

Sed harum causarum nulla fuerit, solum tamen Dei arbitrium, & ab æterno decretum hoc tempore mittendi filii, causarum causa fuit, nec inde ultra fas est scrutari. Ita fieri, Deo complacitum est, ita factum est, ita optimè factum est. Hanc temporis opportunitatem considerans Bernardus, Magno consilio factum est, inquit, ut post hominis calum non illico mitteretur Dei Filius. Reliquit enim Deus hominem in libertate suâ, in lege naturali, ut sic vires naturæ suæ cognosceret: ubi cum desiceret, legem accepit, quâ datâ invaluit morbus, non legis vitio sed naturæ; & ita cognitâ suâ infirmitate clamaret ad medicum, & diceret: Exurge Domine, adjuva nos.

Neque hæc beatissima Domini Iesu Nativitas in mundi finem erat differenda. Tunc enim mores corrupti, fides mortua, spes desperata, charitas pæne omnis erit extincta. Et quibus profuisset hoc tam grande mysterium? quos Sacramenta in remedium instituta juvissent, si hæc omnia mox finem habuissent?

Mysteria noctu peracta.

Psalm. 109. vers. 3.

Cap. 6. vers. 48.

Causæ dilationis natiuitatis Christi. 1. Ipsius Christi dignitas.

2. Ne fidei & charitatis ardor temporis diuturnitate intepesceret. 3. Prius disponendi erant homines.

4. Decuit hanc rerum universitatem perfici.

5. Illo venit ævo, quo adventu mundus maximè egebat.

Dei ab æterno decretum hoc tempore mittendi filii causarum causa fuit. Bern. in Mediam.

† Cur Chris-
tus non Da-
vidis aut Sa-
lomonis evo-
luti volue-
rit, cum re-
gnum Iuda-
e etiamnum
floreret, va-
tationem red-
dit Blasius
Viegas in
Apo. c. 12.
comment. 3.
scilicet. 22. n. 8.
mibi p. 630.
* Marc. c. 7.
vers. 37.

sent ergo sapientissime Christus post legem natu-
rae, post legem litterae, legem tulit gratiae, eamque
ultimam, post quam alia non speranda. Lex autem
ista gratiae senescentem iam mundum quasi denud
iuehescere iussit & revirescere in novos fructus.
Addi potest, quod hic Christi adventus fuerit quasi
medius inter principium mundi & finem, ut ita utri-
que laboranti partem facilius subveniretur. † Sapien-
tissimus Deus bene omnia fecit. *

CAPVT III.

De loco, quo natus est Christus.

DIXIMVS de tempore Nascens Christi, ordo
nunc poscit, ut de loco Sertatoris nati di-
camus. Ita peregrinus, & ordinem naturae, ducem se-
quimur.

§. I.

De itinere Beatissima Virginis Mariae & Ioseph in
Bethlehem instituto.

Ioseph &
Maria e re-
gia Davidis
stirpe fue-
runt.

ITER hoc B. Lucas commemorans, Ascendit autem
& Ioseph, inquit, a Galilea de civitate Nazareth, in Iu-
dam in civitatem David, qua vocatur Bethlehem, eo quod esset
de domo & familia David. Non solum Ioseph, sed & Ma-
ria Domini Iesu mater e regia Davidis familia fuit.
Ita conjuges ambo sanguine divites, re tenuissimi.

Hoc autem iter e Bethlehem in Nazareth mini-
mum quatuor dierum erat, quod facile constat &
exploratum habetur ex descriptione geographica
Terrae sanctae, nam illud Bethlehem oppidum a Na-
zareth ultra triginta leucas distabat.

Leuca plerū-
que milliare
vnius horae.

Maria Virgo perpetua, etsi uterum ferens, jam-
que partui vicina, hoc tamen iter non animo aut alio
jumento vehens, ut vulgus putat, sed pedibus con-
ficiebat, quod Maldonatus censet probabile. Nam
quae nullum partus locum reperire, quae agnum suae
lustrationi emergere non potuit, vectaria, quod credi-
bile, aut sarcinaria jumenta non habuit. Deinde,
Bernardo aliisque testibus, uti sine dolore peperit,
ita sine molestia uterum gestavit. Fulgentius, Nulla,
inquit, fieri gravido potuit concipiente, nulla tristitia partu-
rienti: cum esset gravida, salubri levitate plaudebat; lumen
enim, quod intra se habebat, pondus habere non poterat.

B. Maria
sine mole-
stia uterū
gestavit.
Fulgentius
Sermones de
Laudibus
Deiparae.

Verosimile etiam est, Mariam neque locum, ne-
que diem divini partus ignorasse; quare tanto li-
bentius atque alacrius in viam se dedisse, quanto
suum partum cereret propinquorem.

Hoc iter fa-
cilius pro-
fus erudi-
tione de-
scribit Pe-
trus Morales
l. 5. in c. 1.
Matthaei
tract. 1. milti
pag. 838.
Luc. c. 2. v. 6

Non minus probabile videtur, Mariam Virginem
beatissimam non eodem profus die, aut eadem no-
cte, qua in eam civitatem pervenerit, partum edi-
disse, ut vulgaris est opinio, sed per aliquot dies Beth-
lehemi egisse, & stabulum, priusquam pareret, sub-
missione summa & patientia habitasse: quandoque
dem beatus Lucas his verbis utitur: Cum essent ibi,
impleti sunt dies ut pareret.

§. II.

De Virtutibus Mariae & Ioseph in hoc ite-
re spectandis

Obedien-
tia & Pa-
tientia. Inter
Virtutes
sunt illu-
strissimae.

PRIMAE quae oculos ad se flectunt, Obedientia &
Patientia virtutes illustrissimae sunt. Nam ecce
Regina siderum, fortunarum inops, in tanta rerum
difficultate, tempore profus incommodum, non sine
vicini partus periculo tam prompte parem idololatricae
Imperatoris edicto, quod absque dubio nec puer-
peras, neque puerperio tam vicinas ad faciendum
iter obstringebat. Virgo tamen nihilominus integer-
rimè simul & promptissime ultrò obtemperat. Verè
servavit illud Apostoli: Subjecti igitur estote omni huma-

1. Pet. c. 2.
v. 13. & 14.

A na creatura propter Deum, sive Regi quasi praecellenti, sive du-
cibus tanquam ab eo missis.

Exactissima haec Obedientia non inferior fuit ad-
miranda Patientia. Cum pauperes iter intendunt,
paene omnia desunt, vestes, viaticum, jumenta, cur-
sus, hospitia. Peregrini male nunnati, largissimam
habent materiam exercendae patientiae. Pauperum
itinerum paene omnium incommodorum sunt compen-
dia. Vide geminos hofce, peregrinos viatores san-
ctissimos, quantam patientiae simul & obedientiae se-
getem melluerint hac via. Facultates eorum nulla,
paupertas arcta, inclementior aura, difficilis via, iter
longum, tempus asperum, omnia incommodis plena.
Senferunt utique se seridè esse pauperes & peregrini-
os, quibus negatum etiam est hospitium.

Hic cogitatio intendenda in actiones, quas pau-
peres hi peregrini hac via susceperunt, & colloquia
quae instituerunt, modò cum Deo, modò de Deo;
jam de futura professione, jam de aliis rebus ad vi-
tam pertinentibus, de quibus familiariter & suaviter
collocuti. Ex his omnibus sacrae eruditionis aliquid,
pia mens hauriat. O nobilem obedientiae ac patientiae
mixturam! Tulliana praecipio est: *Quantum superi-
ores sumus, tanto nos submissius geramus.* Virgo parens
& Iosephus conjux, dignitate summi erant, Augustus Dige-
tamen Caesari exactissimè parebant, omni morè &
excusatione seposita. Quo quidem sanguine regium
animūmq; generosum insigniter probarunt. Alii ani-
mi est, nec arduum quidem & difficultate plenum,
obsequium detrectare. Ita hi conjuges stirpis regiae,
tam priscae legi quam Romano Caesari ad amulim
obtemperarunt. Magna quidem paupertas, inquit Ioan-
nes Pontifex, sed integritas majus bonum est, sed obedientiam
maximum, si suffodiatur illa. Nam prima rebus, secunda car-
ni, tertia verò menti dominatur & animo. Idcirco Christus
Dominus prima & praecipua exempla suae vitae con-
stituit in virtute obedientiae. Ex quo, ait Franciscus
Suarezius, aliqui probabiliter opinantur, quod sicut
Christus Dominus habuit moriendi praecipium, ita
etiam ad id stabilandum emisit votum, non neces-
sitate, ut stabiliret animum, sed ut seipsum obedi-
entiae perfectissima statueret exemplum. Atqui obedi-
ens nemo erit sine patientia, nemo patiens sine ob-
edientia. Intuere Christum; Christi parentes aspi-
ce, & hanc virtutum discite mixturam.

Nil integri est, ubi nulla obedientia est;
Summum Deo sacrificium, obedientia.

§. III.

De loco primo in quo natus est Christus, seu, de civitate Bethlehē.

Primus locus qui contemplandus hic occurrit, est
Bethlehem parva civitas, quam Isai Davidis pa-
ter habitavit, in qua David natus, educatus, & in re-
gem unctus. Ab illo itaque qui eam familiam primus
diademate ac sceptro nobilitavit, Bethlehem civitas
David nominata, quam Davidis ex Salomone nepos
Roboam, novis domibus & muris instauravit. In
hac autem Augustae descriptione in eam quisq; ci-
vitatem sese contulit, non quae tribus suae metropo-
lis, nec in eam in qua natus, aut in qua possessiones
habuit, sed in eam, quae caput suae familiae fuit. Quia
ergo Dominus e stirpe David nasci voluit, in patria
etiam David sua cunabula quaesivit, ut locus ipse na-
talem originem demonstraret. Parva autem & hu-
miliem civitatem elegit, qui manufacturam & hu-
militatem venerat docturus. Ita, ut S. Leo loquitur,
Qui servi suscepit formam Bethlehem praeelegit Nativitatem,
Hierusalem passionem. Nimium Nativitatis suae gloriam
celavit in parva, Mortis suae ignominiam divulgavit
in magna civitate.

est hanc viam, Nicolaus Christoph. Radzivil. ep. 2. sui Hodeporis, mlti p. 14.

De quo tempore
Nativitatis
Christi, non
est hic tractandum.

De quo tempore
Nativitatis
Christi, non
est hic tractandum.

De quo tempore
Nativitatis
Christi, non
est hic tractandum.

De quo tempore
Nativitatis
Christi, non
est hic tractandum.

De quo tempore
Nativitatis
Christi, non
est hic tractandum.

De quo tempore
Nativitatis
Christi, non
est hic tractandum.

De quo tempore
Nativitatis
Christi, non
est hic tractandum.